

קובץ

האור לחיים

שנה רביעית

מאמרים ושיחות

מרן ראש הישיבה

הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת ויקרא תשפ"א
(שבת הגדול)

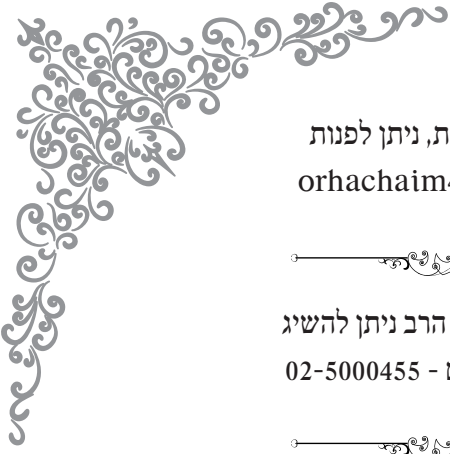
זמני השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
19:10	18:26	17:35*	י-ם
19:07	18:24	17:32	ת"א
19:08	18:25	17:33	חיפה
19:09	18:25	17:34	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 17:15

הזמנים עפ"י לוח המאור בהוצאת מוסדות "אור החיים"

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455** **058-321-3565**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת ויקרא תשפ"א - שבת הגדול

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אהריד" - חומש שמות

1 ..... להתקרב מכל הלב

פניני אור החיים הקדוש:

4 ..... איש מפי איש עד משה רבנו

פרשה למעשה:

5 ..... השמח בחלקו

7 ..... שנא את הכבוד הבא מן הרבנות

12 ..... "ויקרא" - לשון חביבות ונעימות

3 ..... חוכמת ההמצאות של בני האדם באלף השישי

16 ..... קורבן - לשם שמים

17 ..... ללמוד מוסר מבעלי החיים

דיני ערב פסח שחל בשבת:

20 ..... דיני ערב פסח שחל בשבת

להתקרב מכל הלב

ידע את כוח התפילה והרבה להזכיר זאת בדרשותיו שהיו חודרות לנבכי הנפש.

פעם הגיע אליו אברך, וסיפר לו את צרתו מתוך בכי ולב שבור. "כבר שמונה שנים אנו נשואים ועדין לא זכינו להיפקד.

ה ר ו פ א י ם
מיואשים, ואנו
מחפשים סגולה
טובה לזכות
לבנים".

"אכן", אמר הרב,
"יש לי עבורך
סגולה מצוינת,
שבעזרתה תזכה
על ידה לבן".

צהלו פניו של האיש. "הרב, אני מוכן לעשות ככל שידרש, מהי הסגולה?" שאל.

"את הסגולה הזו לא אוכל לתת לך עכשיו", הסביר לו הרב, "בוא לביתי הלילה בשעה שתים עשרה, ואז אני

אָדָם בֵּי יְקָרִיב מְכָם (ויקרא א, ב).

משחרב בית המקדש, תיקנו חכמינו להתפלל שלוש תפילות ביום. "ונשלמה פרים שפתינו" - התפילה היא במקום הקורבן. לכן חשוב לזכור, שמטרת הקורבן היתה לקרב את לב

מביא הקורבן אל
הקב"ה וזו גם
תכלית התפילה -
להתקרב ולהידבק
בה, בכל הלב.

כאשר התפילה
מגיעה ממקום
עמוק בלב ומתוך
הרגשה שרק
הקב"ה יכול לתת
לנו את שאלתנו,
היא ודאי נשמעת

בשמים, ומתקבלת לפני ה'.

הצדיק רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, רבה של הקהילה החרדית באופקים, היה סמל לתפילה מעומק הלב. הוא

סיפור זה סיפר רבי אריה שכטר זצ"ל באחת מהרצאותיו, כדי להוכיח כמה יכולה להועיל תפילה מעומק הלב, כשהמתפלל מתקרב אל ה' ונדבק בו.

והנה קם בחור מבין המאזינים ואמר: "כבוד הרב, אני הוא אותו ילד שנולד מהתפילה שהתפלל אבי באותו לילה במדבר לפני כעשרים שנה!"

תפילה כזו היא כקורבן, שעליו נאמר: "אדם כי יקריב מכס" - על ידי הקורבן יתקרב האדם לה'.

ומהו התנאי לקבלת התפילה? - שהאדם ירצה באמת! אם הדבר חשוב לו מאוד, והוא יפנה את בקשתו אל אביו שבשמים, ודאי תתקבל תפילתו.

פעם הגיע אב עם בנו אל אדמו"ר גדול, וביקש שיברכו לקראת הבר מצוה, שיגדל להיות תלמיד חכם.

שאל האדמו"ר את הבן: "האם אתה באמת רוצה להיות תלמיד חכם?"
"כן" השיב הנער.

"אם כך", הורה לו הרבי, "תצעק: 'אני

מקווה, בעזרת ה', לתת לך אותה'".

בשעת חצות הגיע האברך לבית הרב פינקוס, והרב לקח אותו ברכבו מחוץ לעיר אופקים, אל המדבר, שם באמצע השממה, רחוק ממקום ישוב, עצר את הרכב והורה לאברך: "תדר כאן לבדך, אל תפחד, תבכה לה' מעומק הלב, תצעק ותזעק, תבקש ותפציר! איש לא ישמע אותך, רק הקב"ה נמצא כאן איתך, ואני אשוב לקחתך בשעה שלוש וחצי לפנות בוקר. זוהי הסגולה הטובה ביותר לזכות בבנים!" הבטיח לו הרב ונסע.

עמד שם אותו יהודי, התפלל ובכה מהמקום הכי עמוק בלב, צעק וזעק מקירות ליבו, ושפך את כל צעריו לפני אבא שבשמים, כשהוא מרגיש שאין בעולם אדם שיושיעו, רק הקב"ה יכול לעזור לו.

כששב הרב לקחתו, הודה לו על הסגולה הנפלאה, וציין כי תפילה כזו לא התפלל מעודו, "לכזו קירבת אלוקים", כך אמר, "לא זכיתי מעולם! כעת אני מרגיש שהתקבלה תפילתי".
ואכן תוך שנה נולד לו בן.

אמר האדמו"ר לנער: "אתה שומע איך צועקים? מי שרוצה באמת - צועק! הוא עוד יהיה תלמיד חכם!"

וכך היה! אותו אדם למד והשקיע את כל כוחו בתורה עד שנעשה תלמיד חכם ומורה הוראה בישראל.

אם אדם מתפלל ומבקש מה' דבר שרוצה בו בנקודה האמיתית והפנימית ביותר, מכל הלב, הקב"ה יתן לו. לכן יש להתפלל תמיד מעומק הלב ולא רק כדי לצאת ידי חובה, בבחינת "וְלִעֲבֹדוֹ בְּכָל לְבָבְכֶם" (דברים יא, ג) - מכל הלב, כי "הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו וְה' יִרְאֶה לְלִבָּב" (שמואל א טז, ז), ה' יודע אם זו תפילה אמיתית.

רוצה להיות תלמיד חכם!"

חזר הנער על המילים בקול רם, אולם התבייש לצעוק.

והנה נכנס אל החדר סבל אחד, הר אדם, ואמר לרב: "הרב, אני יודע שכל העולם הזה הבל. אומנם מימי לא למדתי תורה, אך אני יודע שהפאר של העולם זה תלמיד חכם, ואני רוצה להיות תלמיד חכם!"

אמר לו האדמו"ר: "רצונך להיות תלמיד חכם? בבקשה, תצעק צעקה מכל הלב: 'אני רוצה להיות תלמיד חכם!'".

והסבל צעק והכריז זאת בקול גדול כל כך, שנשמע עד שוק העיר.

קמחא דפסחא

למשפחות נזקקות
ולאברכים עמלי תורה!

בהידור
רב!

חג הפסח הבעל"ט מתקרב, ואיתנו הוצאות החג הגדולות לקיום מצוות החג בהידור ובשלימות.

כמידי שנה מוסדות אור החיים מחלקים אלפי מנות "קמחא דפסחא" לאברכים עמלי תורה ולנזקקים

התקשרו ותרמו בעין יפה

02-5000455

גם אתם יכולים להיות שותפים
במצכות הגדולה!

איש מפי איש עד משה רבנו

התנא בתחילת פרקי אבות: "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע", ללמדנו כי לא היה סוד שהקב"ה לימד את משה רבנו, שמשנה לא העבירו לכלל ישראל. כל מה ששמע מפי הגבורה, כל התורה כולה וכל סודות התורה, הוא מסר לכלל ישראל, והם ידעו כמותו. כל סודות הקבלה, כל הכוונות, הכל הוא מסר לדורות הבאים. בכך הושוו בני ישראל למשה רבנו, שכל מה שהוא ידע - ידעו אף הם. ההבדל ביניהם היה, שהוא שמע זאת מפי הגבורה, ואילו הם שמעו זאת איש מפי איש.

זוהי בעצם מהות מסורת התורה שנמסרה מדור לדור.

לכן לא די בידיעה בעלמא, אלא צריך שתהיה מסורת, שיהיה לאדם ברור שכך אכן נמסר מדור לדור. ואם אדם לא מקבל מדור קודם, הוא לא יכול להעביר הלאה. התנאי למסירת התורה לדורות הבאים הוא: לקבל את הדברים איש מפי איש, עד משה רבנו.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֶהָל מוֹעֵד לֵאמֹר (ויקרא א, א).

כותב ה"אור החיים" הקדוש:

'תיבת 'לאמר' מיעוטה הוא, למעט שלא היה דיבורו למשה זולת בשביל ישראל, פירוש לדבר להם, מכאן אתה למד שלא דיבר ה' עם משה אלא דברי תורה שמסר לישראל, והוא מאמר התנא (אבות א) משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, הא למדת שכל מה שקבל מסר, ומכאן אתה למד שלא הודיעו ה' סוד שלא למדו את ישראל, והושוו ישראל למשה בידיעה אלא שהוא למד מפי הגבורה וישראל מפי איש".

דרשו חז"ל (ילקוט שמעוני פרשת ויקרא רמז תל"א): "יכול היה מדבר עימו לצורך עצמו, תלמוד לומר 'לאמר', בשביל ישראל היה מדבר עימו ולא בשביל עצמו".

מבאר ה"אור החיים" הקדוש כוונת דבריהם, כי כל דבריו של השי"ת למשה רבנו, לא היו אלא דברי תורה שימסור אותם לישראל. לכן אומר

השמה בחלקו

שהיא מידה שכלית. כמו כן, יזכה לעושר. אין הכוונה לרכוש שיהיה לו בבית, לשפע ניירות... אלא "איזהו עשיר - השמח בחלקו" (אבות ד, א).

אדם כזה תמיד שמח. כשמתעניינים בשלומו הוא עונה: "ברוך ה', מצוין". אבל חסר לך...

לא, לא, הכל בסדר, ברוך ה'!

כזה הוא בעל ענוה - תמיד שמח בחלקו, ואילו בעל גאווה, כל הון ימעט בעיניו. תמיד יוכל להצביע על משהו שחסר לו. את זה עדיין אין לי... לזה עדיין לא הגעת...

כשהייתי בחוץ לארץ, ניגש אלי אדם לאחר תפילת שחרית ואמר לי: 'רַבֵּאי, תברך אותי שיהיה לי מאה מיליון דולר', לאחר מכן סיפרו לי שרכושו מוערך בחמישים מיליון דולר! יש לו חמישים מיליון! אבל הוא לא מרוצה. הוא רוצה מאה!...

חז"ל (קהלת רבה א, יג) אמרו: "אין אדם

דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם פִּי יִקְרִיב מִמֶּם קִרְבָּן לֵה' מִן הַפְּהֵמָה מִן הַפֶּקֶד וּמִן הַצֵּאֵן תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבְּנֵיכֶם (ויקרא א, ב).

רבנו בחיי, בתחילת פירושו לספר ויקרא, מאריך במעלת מידת הענוה, שזוהי כל תכלית הקרבת הקורבן.

"אדם כי יקריב מכם", כלומר, על האדם להקריב מעצמו, לחתוך מעצמו דברים, וכך יהפוך להיות קורבן ראוי לפני ה'.

וממדת הענוה, הוא כותב, "שיהיה האדם ביישן וסבלן, מכבד את הבריות ומדבר בטובתן של הבריות, ויהיה שומע עלבונו ושותק".

הוא מביא את דברי שלמה המלך ע"ה במשלי (כב, ד) "עֲקֹב עֲנוּה יִרְאֵת ה' עֲשֹׂר וְכָבוֹד וְחַיִּים", ומבאר כי בעקבות הענוה יקבל האדם ארבעה דברים - יראה, עושר, כבוד וחיים.

ממדת הענוה שהיא מידה גופנית, יוכל האדם להגיע למידת היראה,

חסר, אלא חסר כפלים ממה שיש לו. בעל הענווה, לעומתו, זוכה לחיים טובים, כפי שכותב רבנו בחיי: "כי המתאוה אל היתרונות הנה הוא דואג כאשר לא יעשיר ולא יקום חילו כתאות נפשו, וחיייו חיי צער על שלא השיג כל חפצו, והדאגה מקצרת החיים. נמצא מצטער על עולם שאינו שלו. אבל השמח בחלקו לא ידאג על מה שלא קנה, וימלט מן הדאגה, ויחיה חיי שלווה."

זהו שאמרו חז"ל (יבמות סג ע"ב): "אל תצר צרת מחר, כי לא תדע מה ילד יום, שמא מחר בא ואיננו, נמצא מצטער על העולם שאין שלו."

יוצא מן העולם וחצי תאוותו בידו", ותמוה, הרי הכלל הוא: "יש לו מנה רוצה מאתים", ואם כך, לכאורה יש לו חצי. מדוע אמרו שאפילו חצי אין לו כאשר הוא מת?

אלא, ש"יש לו מנה רוצה מאתים", אינו בא לומר שהוא רוצה מאתים ביחד עם מה שיש לו. הוא רוצה מאתים מלבד מה שיש לו. הוא רוצה שיהיו לו שלוש מאות בסך הכל. לכן אפלו חצי אין לו, יש לו רק שלישי.

כשאדם חש חוסר סיפוק מכל הרכוש שנתן לו הקב"ה, הוא כל הזמן מרגיש חסר. "ולא ידע כי חסר יבאנו" (משלי כה, כב) - תמיד הוא חסר, ולא סתם

קמחא דפסחא

למשפחות נזקקות
ולאברכים עמלי תורה!

בהידור
רבי!

חג הפסח הבעל"ט מתקרב, ואיתנו הוצאות החג הגדולות לקיים מצוות החג בהידור ובשלימות.

כמידי שנה מוסדות אור החיים מחלקים אלפי מנות "קמחא דפסחא" לאברכים עמלי תורה ולנזקקים

התקשרו ותרמו בעין יפה

02-5000455

גם אתם יכולים להיות שותפים
מצכות הגדולה!

שנא את הכבוד הבא מן הרבנות

רעהו. מלאכי השרת המחבבים זה את זה משתמשים בלשון זו, כמו שנאמר: "וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר" (ישעיהו, ו, ג)...

אולי אכתוב 'וידבר'? לא, חלילה וחס. מילה אחרת פוסלת את ספר התורה! חייבים לכתוב בדיוק כמו שהקב"ה אמר.

אולי אכתב 'ויקר', שהוא לשון עראי וטומאה - כמו שנגלה ה' אל בלעם, שנאמר: "וַיִּקְרַךְ אֱלֹקִים אֶל בְּלָעָם" (במדבר כג, ד)? חלילה לי. גם כך אפסול את ספר התורה!

כך עמד משה ולא ידע מה לכתוב - מחד לא רצה לשנות, ומאידך ענוותנותו לא נתנה לו לכתוב 'ויקרא' כרגיל.

לבסוף מצא פיתרון - הקב"ה אמר לו לכתוב 'ויקרא', אך לא אמר לו באיזה גודל יהיו האותיות... הוא החליט לכתוב את הא' קטנה. כך לא יפסול את ספר התורה, וגם לא ידגיש את חביבותו לפני ה'... - כי כאשר מרימים את ספר התורה, הא' הזעירה אינה

וְיִקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֶהָל מוֹעֵד לְאֹמֶר (ויקרא א, א).

תיבת 'ויקרא' הכתובה בספר התורה שונה בצורתה משאר אותיות התורה. האותיות ו' י' ק' ר' כתובות בגודל אחיד, אך האות א' קטנה וזעירה, כמעט אינה נראית.

בארו רבותינו (על פי בעל הטורים, כאן): כל פרשה שרצה ה' יתברך שמששה יכתוב, היה נותן לו עבודה את הדין מן העולם העליון.

משה היה מקבל דין באופן מדויק, וכותב בדיוק את מאמר ה'. לא היה מייתר מילה ואפילו לא אות אחת. בדיוק נמרץ לפי הדין שנתן לו הקב"ה! (ראה שמות רבה מז, ו).

והנה הגיע ספר ויקרא, והקב"ה אומר למשה שיכתוב "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד".

חשב משה רבנו לעצמו: כיצד אכתוב על עצמי שה' יתברך קרא לי? 'קריאה' היא לשון חביבות, כדבר איש אל

נראית מרחוק...

השררה - השררה רודפת אחריו.

כה רבה היתה ענותנותו של משה רבנו!

מדוע בחר משה רבנו להקטין רק את הא'?

האות א' ערכה בגימטריה הכי פחות מבין אותיות הא'-ב', וגם את ה'אחד' הזה החליט משה רבנו לקצץ... כך הקטין את עצמו לפני הקב"ה!

כאשר עוקבים אחר דרך הנהגתם של גדולי ישראל בכל הדורות, ניכרות לעין מידותיהם הטובות - ענוותנותם הגדולה, והטוב שהשפיעו לכל סביבותיהם.

רבי עקיבא איגר זצ"ל כותב על עצמו (אגרות, אגרת יח): "מעודי שנאתי הרבנות, והייתי בורח כמטחוי קשת מהנשא על בני אדם..."

לאחר נישואיו ישב רבי עקיבא איגר ושקד על התורה ועל העבודה בעיר ליסא. הוא היה סמוך לשולחן חותנו, שסיפק לו את כל צרכיו, וכלל לא היו לו דאגות פרנסה. הוא כותב, כי אילו היו מציעים לו אז משרת רבנות, היה בז לכך, וכצחוק היה בעיניו.

אלא, שההכרח לא יגנה, והתקיים בו מאמר חז"ל (מועד קטן טז ע"ב): "כל הלומד תורה מבפנים - תורתו מכרזת עליו מבחוץ".

בעיר פרצה שרפה, אשר כלתה את

ככל שאדם משפיל את עצמו יותר, כך הוא זוכה לגדלות.

לפעמים סבורים אנשים, שכשהם מבליטים את עצמם הם יהיו חשובים יותר לפני ה', אך ההפך הוא הנכון, הצנעה היא האהובה לפני ה'.

משה זכה בשל ענוותנותו להיות אהוב, חביב, נחמד ונעים לפני ה' יתברך, עד כדי כך שהקב"ה הקדים את שמו לפני שמו יתברך, שנאמר: "ויקרא אל משה", ורק אחר כך - "וידבר ה' אליו", כמאמר רבותינו (ילקו"ש שמואל א רמז קיא), שכל הבורח מן

בו ובמשפחתו, כדי שיוכל לשבת ולעסוק בתורה לשמה לשם שמים ולהעמיק בה באין מפריע. הוא כותב דברים סוערים הבוקעים ממעמקי ליבו הטהור, שבהם הוא מתחנן לידידיו שיעזרו לו להיפטר מאותה רבנות.

"אתור דרך למצוא מנוח לפרוק עול הרבנות, ולישב כאחד ההמונים, באשר ידוע לכם כי מאסתי בה הרבה, אתה ה' ידעת את כולה. מלבד אימת ההוראה לחסר דעת כמוני" (אגרת קט).

רבי עקיבא איגר לא היה רק גאון, הוא היה גאון הגאונים, והיו בדורו גאונים רבים! בפסקיו הוא מביא דעות גם מגדולי ספרד, וכולם משתוממים איך ידע את הדברים הללו. לא היה דבר שלא העמיק בו ולא חיטט בו כדי להביא את סברותיו. באותם ימים היו הרבה ספרים סגורים בכל מיני מקומות נדחים, והיה קשה ביותר להגיע אליהם, אך רבי עקיבא איגר הצליח לדעת כל זאת!

ועם כל זאת הוא מכנה את עצמו 'חסר

כל רכוש. במצב הזה לא נותרה לו שום ברירה אחרת להתקיים, אלא על ידי שיקבל על עצמו משרת רבנות, כדי לפרנס את בני ביתו, שכן לא רצה ליפול למעמסה על חמיו, שגם בו נגעה יד ה'.

הוא הגיע למשרת הרבנות רק מתוך אונס!

ישנם אברכים שמצהירים שהם לומדים כדי לקבל משרה רבנית... חלילה לאדם לחשוב כך! אדם צריך לדעת שהוא לומד תורה כדי לדעת את התורה. הוא יקבל על עצמו עול רבנות, רק אם יהיה הכרח, והוא יאליץ לעזוב את גן העדן הנפלא הזה של לשבת וללמוד ולהעמיק בתורת ה' באין מפריע למען שמו יתברך.

הכתוב אומר: "בְּהִלּוֹ יִרְוּ עֲלֵי רֵאשֵׁי" (איוב כט, ג) - הגעגועים והשאיפה היא לאותן שעות, שבהן אין הפרע משום ענין, ואתה עולה ומתעלה...

למרות ההכרח, כותב רבי עקיבא איגר, תמיד חיפש דרכים להיפטר מן הרבנות. ניסה למצוא נדיבים שיחזיקו

דעת'...

ומוסיף וכותב: "בכל עת כאילו גיהנם פתוח תחת", וכוונתו לדברי חז"ל (יבמות קט ע"ב), שדיין צריך להרגיש - "כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו, וגיהנם פתוחה לו מתחתיו".

ועוד הוא כותב: "גם קשה בעיני ענין הפרנסה, להטיל עול על הצבור על לא דבר, בלי יגיע כפיים, וליקח מיחידים אשר אולי קצתם נותנים מחמת בושה בלי רצון נפשם. באמונה, כי רוב תפילותי בימים הקדושים להוציאני ממסגר אסיר הזה..." - אני אסור! הוציאה ממסגר נפשי!

"ואנכי לא מצאתי מנוח לנפשי כלל וכלל. גם זוגתי הצדקת, נשמתה בגן עדן, הסכימה איתי בדבר הזה והוסכם בינינו, אם יזכנוה' ונגדל בנינו להשיאם, אזי נשב במנוחה בפת חרבה ומים לחץ, ולעבוד את ה'".

"לדעתי", ממשיך רבי עקיבא איגר זצ"ל בדבריו המאלפים, "בוחר אנכי

יותר להיות שמש בבית הכנסת או שומר לילה, להתפרנס מיגיע כף, וללמוד רוב היום".

באותה איגרת (יח) כותב רבי עקיבא איגר זצ"ל: "מעודי שנאתי הרבנות, והייתי בורח כמטחוי קשת מהנשא על בני אדם... כל מגמתי לעזוב הרבנות... ומוצא אני לפני מר ממות ענין הרבנות.

"ומה יצדק אנוש כי ישב בראש, להינשא על כל בני אדם, כקטן כגדול יחדיו... ולהכות כולם באמרי פיו" - הרב יושב ואומר: 'אתה חייב', 'אתה זכאי', 'אתה חייב מדין מלכות', 'אתה חייב נזיפה'... איך אני יכול להכות את כולם באמרי פי?!

"קורא אני על זה: 'מְסִיעַ אַבְנִים יַעֲצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ יַעֲצִים יִסְכּוּ בָּם' (קהלת י, ט)... נטבעתי במצולות הרבנות, אשר לי לאבן נגף לגופי ונשמתי ר"ל". טבעתי, ריבונו של עולם!

"אמרת: יעבור עלי מה, אעשה גם אנכי לביתי, לעבוד ה' כאשר עם לבבי... ה' יודע גודל צערי, ומיעוטי

והסוער: "אשרי אנוש יעשה זאת ואדם יחזקני להוציא מחשבתי לפועל, מעלה אני עליו כאילו קיים נפש מישראל". רבי עקיבא איגר הרגיש עצמו כמת, וחש בפועל את דברי חז"ל (פסחים פז ע"ב) "אוי לה, לרבנות, שמקברת את בעליה", וכל זה מחמת ענוותנותו המופלאה.

הרי לנו עבודה של מידות ועבודה של ענווה אמיתית - עבודתו של עבד ה' הדבוק בקונו!

חלבי ודמי בכל יום. קצתי בחיי מפני הרבנות!

הכי היושב ברבנות עבד ה' יקרא?! רבים חללים הפילו הרבנות וההתנשאות, זולת הגדולים אנשי ה', היודעים בנפשם שלא יתנו אותם לחטוא... ורעיוני לא ישקיטו מלחשוב מחשבות להימלט מזה".

רבי עקיבא איגר מפחד! ומה נאמר אנו ומה נדבר!

והוא מסיים את מכתבו הנרגש

קמחא דפסחא

למשפחות נזקקות
ולאברכים עמלי תורה!

בהידור
רבי!

חג הפסח הבעל"ט מתקרב, ואיתנו הוצאות החג הגדולות לקיום מצוות החג בהידור ובשלימות. כמידי שנה מוסדות אור החיים מחלקים אלפי מנות "קמחא דפסחא" לאברכים עמלי תורה ולנזקקים

התקשרו ותרמו בעין יפה

02-5000455

גם אתם יכולים להיות שותפים
במצות העדולה!

”ויקרא” - לשון חביבות ונעימות

עבדת מְשָׁפֵן אֶהָל מוֹעֵד... וַיָּבִיאוּ אֶת
הַמְּשָׁפֵן אֶל מִטְּשֵׁה” (שמות לט, לב-לג).
מדוע הוצרכו להביא את המשכן אל
משה? מפני שאף אחד מכל העוסקים
במלאכה לא הצליח להקים את
המשכן. הם היו מקימים והוא היה
נופל.

אמר הקב”ה: רק משה, שכל כך מוסר
את נפשו עבור כלל ישראל, הוא לבדו
יוכל להקים את המשכן. ואומנם,
משה הצליח במה שלא הצליחו כל
העובדים כולם יחדיו, שנאמר: ”וַיִּקֶּם
מִטְּשֵׁה אֶת הַמְּשָׁפֵן” (שם מ, יח).

והנה, לאחר שהכל עמד על מכונו
אומרת התורה: ”וְלֹא יָכֹל מִטְּשֵׁה לְבֹא
אֶל אֶהָל מוֹעֵד פִּי שָׁכֵן עָלָיו הֶעֱנָן וַיְכַבֹּד
ה’ מְלֵא אֶת הַמְּשָׁפֵן” (שם, לה). הכל
עמד על מכונו באופן מסדר, ה’ השרה
במקום את שכינתו, אבל משה נשאר
בחוץ, ואמר בענווה: זהו זה. אני סיימתי
את מלאכתי. מעתה זהו בית המלך,
שכינה שורה במקום. איני רשאי
להיכנס לשם יותר!

וַיִּקְרָא אֶל מִטְּשֵׁה וַיְדַבֵּר ה’ אֵלָיו מֵאֶהָל
מוֹעֵד לְאֹמֹר (ויקרא א, א) .

כאשר השרה ה’ יתברך את שכינתו
במשכן, אמר: כל הכבוד הזה עשה לי
משה, היתכן שכעת הוא ישאר בחוץ
ואני אהיה בפנים?! ומיד ציוה לקרוא
לו שיכנס פנימה.

זהו ”וַיִּקְרָא אֶל מִטְּשֵׁה” - ”ויקרא” לשון
חיבה, חביבות ונעימות. לשון
שמשתמשים בו מלאכי השרת, שאין
ביניהם לא שנאה ולא קנאה ולא
תחרות, אלא חביבות ואהבה, שנאמר:
”וַיִּקְרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר” (ישעיה ו, ג). כך
קרא ה’ יתברך לעבדו למשה: בוא, בני
משה, כביכול הוא חברו וידידו, אתה
לא תישאר בחוץ, אלא תיכנס אל
הקודש פנימה.

יוצא, כי הפסוק: ”וַיִּקְרָא אֶל מִטְּשֵׁה”,
הוא למעשה המשך ישיר לפסוקים
של סיום פרשת פקודי וחומש שמות.

בפרשת פקודי מסופר, כי כאשר
הסתימה מלאכת המשכן - ”וַיִּתְּקַל כָּל

את שמו של משה לפני שמו, מאחר וחיבב את משה ביותר, כאשר ראה שכל מעשיו נעשים לשם שמים, ואין לו שום רצון להתכבד בעצמו, ולכן הזכיר את שמו לפניו.

זהו שהורו לנו רבותינו (אבות ב, יב): "כל מעשיך יהיו לשם שמים" - כשאדם פועל לשם שמים, הוא מתחבר ומתקרב אל הקב"ה יותר, וה' איתו בכל מקום!

מיד "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה" - הקב"ה קרא אל משה: בוא, משה, תיכנס! מדוע אתה עומד בחוץ? היתכן כי הינך עושה לי את כל הכבוד הזה, ואתה תהיה בחוץ ואני בפנים!...

ה"אור החיים" הקדוש מאריך לבאר כאן, מהו 'ויקרא' ומהו 'ויאמר', ומבאר את דברי הראשונים, ולאחר מכן מוסיף ואומר, שהקב"ה הזכיר

חוכמת ההמצאות של בני האדם באלף השישי

יִסָּף."

ומי שומע אותו? רק מי שהקול מכונן אליו. כל השאר אינם שומעים מאומה. כך היה בדיבורו של ה' אל משה רבנו באוהל מועד. למרות שקול ה' נשמע בכל העולם, רק משה לבדו שמע את הקול.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאֹמֶר (ויקרא א, א).

ה"אור החיים" הקדוש מלמד אותנו בפסוק זה יסוד עצום: בדרך הטבע, כאשר מישהו משמיע קול, הקול מגיע לאוזני כל מי שנמצא בטווח השמיעה.

לא כן קולו של בורא עולם. קול ה' הולך מסוף העולם ועד סופו - "קול ה' פִּתַּח קוֹל ה' פְּתָחֵר" (תהלים כט, ד), ובמתן תורה נאמר (דברים ה, יח) "קוֹל גְּדוֹל וְלֹא

יתברך.

לשמים. הכל מוקלט, הכל מתועד, והכל מועבר ונשמע למעלה בשמים. כמה צריך להיזהר בדבור!

כל המושג של פיתוחים והמצאות, מבוסס על התפתחות דבר מתוך דבר, המצאה על גבי המצאה. למשל: תחילה המציאו את הגלגל, אחר כך יצרו שרשרת סביב הגלגל, והשלב הבא היה המצאת האופנים. כל התפתחות יש לה את הקצב שלה.

כתוב בזוהר הקדוש (פרשת וירא, דף ק"ז ע"א), שבאלף השישי ההתפתחות תהיה מואצת מאוד. דבר שפעם היו צריכים אלף שנה כדי לעשותו, באלף השישי יפתחוהו תוך תקופת זמן קצרה.

מה ההסבר לכך? וכי יעלה על הדעת שחוכמתם של דורות ראשונים היתה פחותה מחוכמתם של בני דורנו? בודאי שלא! חוכמתם של הדורות ההם היתה גדולה אלף מונים מחוכמת דורנו. אם כן, מדוע בעבר ההמצאות לא היו מפותחות כמו בימינו?

כמובן שמדובר בכוח רוחני שאין לנו שמץ של השגה בו, אך כדי לסבר את האוזן, אפשר להמחיש זאת מהטכנולוגיה של ימינו.

הלווין קולט קולות שמשדרים אליו מנקודה מסוימת על פני כדור הארץ, ומשדר אותם בחזרה למוקדי קליטה שונים.

הלווין מאפשר לשדר בתדר מסוים, ורק מי שמכוון לתדר הזה יכול לקלוט את הקולות או המראות.

למרות שישנם קולות רבים, יש חיישן מיוחד המפריד ומסנן את הקולות, מזהה את הקול המסוים ומעביר אותו באמצעות הלווין.

הטכנולוגיה, כך אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל, באה ללמד אותנו לקח ומוסר: "עין רואה ואוזן שומעת" (אבות ב, א).

כך הוא גם בעולם הרוחני: בני האדם מדברים ומשמיעים את קולם, יש 'חיישן' מיוחד שמזהה את קולו של אדם מסוים, ומעביר את דבריו עד

מיוחדים, אשר באמצעותם מתבצעות כל מיני פעולות מתוחכמות. 'שבב' מעין זה התקין שלמה המלך בכיסאו, והוא זה שהפעיל את האריות מזהב שניצבו על המדרגה הראשונה לפני הכיסא. אם היה מישהו זר עולה על הכיסא, היה האריה חובט בראשו (אוצר המדרשים, מעשה דניאל עה). כדי להשבית את פעולת האריה היה צריך ללחוץ על כפתור מיוחד. איש מלבד שלמה המלך לא ידע על קיומו של כפתור זה, ועל אופן השימוש בו. פעם בא פרעה נכה אל שלמה המלך, ורצה לשבת על כיסאו, פגע האריה ברגלו

טעם הדבר, כי ראה הקב"ה שאם יפתח בפני אותם דורות את האפשרות להשתמש בחוכמה כדי לפתח את הפיתוחים וההמצאות השונות - ישתמשו בהם לרעה ויחריבו את העולם. ואכן, נתאר לעצמנו מה היה קורה אם היו ממציאים את פצצת האטום לפני אלפי שנים.

שלמה המלך ע"ה יצר את כיסאו בשיטות מתוחכמות, שבימינו הן ידועות, אבל בתקופה ההיא רק לשלמה ניתנה חוכמה זו.

כידוע, ישנם בימינו שבבי מחשב

קמחא דפסחא

למשפחות נזקקות
ולאברכים עמלי תורה!

בהידור
רבי!

חג הפסח הבעל"ט מתקרב, ואיתנו הוצאות החג הגדולות לקיום מצוות החג בהידור ובשלימות.
כמידי שנה מוסדות אור החיים מחלקים אלפי מנות "קמחא דפסחא" לאברכים עמלי תורה ולנזקקים

התקשרו ותרמו בעין יפה

02-5000455

עם אתם יכולים להיות שותפים
מצכות הגדולה!

ועשהו נכה (קהלת רבה ט, א).

האקדה בידיו, ובחוסר זהירות נפלט ממנו כדור. לעיתים נעשה באקדה שימוש בזדון, כגון במקרה שאדם מתגונן בעזרת האקדה מפני גנבים וכדומה, והגנב חוטף את האקדה מידי בעליו, ומאיים בו עליו.

מה עושים?

אותו יהודי ירא שמים המציא המצאה נפלאה שבאה לפתור את התופעה של שימוש לרעה בכלי ירייה: חישן מיוחד מזהה את בעליו של כלי הירייה, ורק אז הכלי פועל. בכל שאר המצבים הוא כלי סרק, כמו אקדה צעצוע שאין בו סכנה.

בימינו נתן הקב"ה חוכמה בבני אדם להמציא המצאות שיכולות להועיל לאנושות, אך מאידך גיסא, עלולות להזיק ולזרוע הרס וחורבן בעולם, ה' יצילנו.

היה אצלי יהודי ירא שמים שסיפר לי על המצאה שלו שיש בה כדי להציל חיי אדם:

בימינו מתרחשות תאונות ירי רבות, ה' ירחם. אדם מחזיק אקדה ברישיון, מישהו מבני הבית או אדם זר נוטל את

קורבן - לשם שמים

וכי אין הדבר ברור כי פרטי הדינים וההלכות שמביאה התורה אינם מתיחסים אלא לקורבן המוקרב לה'?

אלא לומר לנו, שכאשר אדם ניגש להקריב קורבן, עליו להיזהר ביותר שאכן יהיה הקורבן לה', שתהיה

אָדָם פִּי יִקְרִיב מִקָּדָשׁ לַה' (ויקרא א, ב).

תחילת פרשתנו, הפותחת את "תורת כהנים", עוסקת ב"אדם כי יקריב קורבן לה'". ונשאלת השאלה: מה ראתה התורה להדגיש "קורבן לה'?"

וענה על דרך המליצה: "גם מה שעושים לשם שמים, יש להשתדל שיהיה לשם שמים..."

לעיתים פועל אדם במטרה לקדש שם שמים, להגדיל תורה ולהרבות טוב בעולם, ואכן - עושה גדולות ונצורות. אך גם כאשר פועלים למען מטרות נעלות, עלולים להתערב שיקולים נוספים, לעיתים דקים ביותר, של נגיעה אישית, כבוד, מעמד וכדומה, ולפגם ב'לשם שמים'. על מעשים כאלה, הדגישה המשנה שיהיו אף הם לשם שמים!

ההקרבה לשם שמים. ולא רק בהקרבת קורבן כך, בכל מצווה ומצווה שאדם מקיים, עלולות להתערב נגיעות של כבוד, תועלת אישית וכדומה, ועבודתנו היא לזכך את המצוות שאנו מקיימים, שיהיו כל מעשינו לשם שמים.

וכבר שאל האדמו"ר מקוצק זצ"ל: מדוע נקטה המשנה בפרקי אבות (ב) (ג) בלשון: "וכל מעשיך יהיו לשם שמים?" איזה ריבוי באה המילה 'כל' להדגישה?

ללמוד מוסר מבעלי החיים

מתבררת באופן נפלא דרך עבודת ה' בעולם, ובהקדם המעשה הבא:

רב גדול, תלמיד חכם מופלג, היה ספון בבית המדרש ולומד ללא הפסקה. באחד הימים פנה לתלמידיו ואמר: "רוצה אני לצאת לטייל".

"לאן?" - שאלוהו.

אָדָם פִּי יִקְרִיב מִפֶּה קֶרְבָּן לֵה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן (ויקרא א, ב).

הפסוק עוסק בסוגי בעלי החיים שניתן להקריב מהם קורבן לה' - בהמה, בקר וצאן.

רבינו יוסף חיים זצ"ל מבאר (כן איש חיל ח"ב, דרוש א' לשבת הגדול), שבדברים אלו

"לשוק".

תמהו, השוק כולו מלא באנשים, מי 'מטייל' בשוק? בכל זאת מילאו את רצונו ולקחוהו לשם.

הלכו וראו שישה סבלים נושאים ביחד משא כבד מאוד - דלת גדולה עשויה מברזל. הסבלים התאמצו מאוד והזיעו. נראה היה שהדלת כבדה ביותר, וזקוקים לכעשרים אנשים כדי לשאתה... אך הם היו רק שישה, והלכו נושפים, מתנשפים ומזיעים.

פנה הרב אל תלמידיו ואמר: "הראיתם אותם? כמה הם מזיעים ומתייגעים, ולמרות זאת גם כאשר יגיעו ליעדם, ויניחו את הדלת במקומה, לא יסיימו את מלאכתם להיום. עליהם יהיה ללכת לסחוב דלת נוספת, סולם גדול או שקים גדושים, וגם מחר ימשיכו לשאת משאות כבדים עוד ועוד - ואף על פי כן הם אינם מואסים בעבודתם, ואינם מתייגעים.

ואילו בן אדם רק מתיישב ללמוד, ומייד - התעייפתו...

הם בשביל דלתות מייגעים את גופם, ואנחנו פוחדים על עצמנו כל כך. אדם אומר על עצמו: 'אם אתעיף מלימוד, אני עלול להיחלש...' ממה הוא פוחד כל כך? הוא לא יחלש! אדרבה, ההפך הוא הנכון - "אז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם".

המשיכו הרב ותלמידיו בדרכם, והנה ראו חנות ענקית מלאה בסחורות.

חיפשו בעיניהם אחר בעל הבית, ומצאוהו טרוד מאוד. הוא ישב בפניה וערך ביקורת על החשבונות. מי יודע, אולי חסרים כמה שקלים בחשבון?!... הוא היה כל כך שקוע בחשבונותיו, עד שאפילו לא הבחין באוכל שהגישו לו ובשתייה שעמדה לידו. לא אוכל ולא שותה, רק מדקדק בספרי החשבונות.

אמר להם הרב: "ראו, איך הוא מוסר את נפשו בכדי להרוויח כמה שקלים, ולשם כך מוכן לא לאכול ולא לשתות. עלינו ללמוד ממנו מהו עמל אמיתי. כך עלינו לשבת וללמוד את התורה הקדושה! לשכוח מצרכי הגוף ולמסור את עצמנו לעמל התורה!

בהמה שנושאת משאות בשתיקה, וסובלת את העול, כך צריך לסבול עולה של תורה.

"מן הַבְּקָר" - זו הביקורת שעשה אותו עשיר על חשבונותיו, כפי שהיה שקוע בביקורת הזו, כדי שאולי ירוויח באמצעותה עוד כמה שקלים, כך צריך לנהוג בעבודת ה' - להיות שקועים בה בתכלית השקיעות ולהסכים לוותר מרוב שקיעות גם על צרכי הגוף.

"וּמִן הַצֹּאן" - אלו הילדים, צאן קדושים. כדרך שהם שקועים במשחקהם, כך עלינו להיות שקועים בלימוד ובענייני עבודת ה', בלי להסיח את דעתנו לשום דבר אחר.

בדרכם חזרה הבחינו בילדים משחקים. הילדים רצו מכאן לשם, והיו מרוכזים כל כך עד ששום דבר מסביב לא ענין אותם.

"למדו מהילדים" - אמר הרב לתלמידיו. "כשהם משחקים הם שוכחים את העולם כולו. ומהו משחק? שטויות והבלים שאין בהם כלום... ואנחנו, שיושבים ולומדים, כמה צריכים אנו להשקיע את מוחנו אך ורק בתורה הקדושה, בלי למצוא ענין בשום דבר אחר."

זהו שאמרה התורה: "מן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרְבוּ אֶת קַרְבְּנֵיכֶם" "מן הַבְּהֵמָה" - אלו הסבלים, כמו

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
זיווג הגון, רפואה שלימה
או להבדיל, לעילוי נשמה
לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

דיני ערב פסח שחל בשבת

דרשת שבת הגדול

יש להקדים דרשת שבת הגדול ליום שבת ז' ניסן תשפ"א (שבת זו - פרשת ויקרא), כדי להורות לעם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, בהלכות הפסח, כהגעלת כלים והכשרם, בדיקת החמץ וביעורו, ואפיית המצות, ובדיקת המרור מהתולעים, לצורך הסדר של ליל פסח.

ומכל מקום גם בשבת ערב פסח שהוא שבת הגדול (שבת הבאה - פרשת צו), סמוך לעת ערב, יש לדרוש בדברי אגדה, בסיפור יציאת מצרים, ובחיזוק האמונה.

ויש להרחיב הדיבור בתוכחות מוסר להזכיח את העם ולהזהירם גם על ביעור השאור שבעיסה במעשים הרעים, ומחמצת הדעות המשובשות, ונפיחת המידות המקולקלות ולהחזירם למוטב.

וגם ביום טוב של פסח על הרבנים

בכל אתר ואתר לדרוש בעניינו של יום, כתקנת משה רבינו (מגילה דף לב), ולחזק את ליבם באמונה של ביאת המשיח ולגאולת עם ישראל.

בדיקת חמץ

השנה, שערב פסח חל להיות בשבת, בודקים את החמץ ביום חמישי בערב, אור ליום שישי י"ג ניסן, והבדיקה צריכה להיות לאור הנר, וכשאין מצוי אצלו נר שעוה יוכל לבדוק גם על ידי פנס כיס חשמלי, שאפשר לטלטלו ולהכניסו לחורים ולסדקים, לבדוק את החמץ כראוי.

ומברכים לפני הבדיקה: "ברוך אתה ה' אמ"ה אקב"ז על ביעור חמץ".

ואחר סיום הבדיקה יאמר: "כל חמירא דאיכא ברשותי דלא חזיתיה ודלא ביערתיה ליבטיל ולהוי כעפרא דארעא". (כל חמץ ושאור שיש ברשותי שלא ראיתיו ושלא ביערתיו יתבטל ויהיה כעפר הארץ).

שנהגו שהן מתענות בערבי פסחים בשאר שנים, בשנה זו פטורות לגמרי. ואין צורך שישתתפו בסיום מסכת לפטור עצמן מתענית.

ויש להיזהר להצניע החמץ שנשאר ונועד לאכילה ביום שישי וביום שבת, בפינה מיוחדת, כדי שלא יתפזר אנה ואנה ויצטרך בדיקה נוספת אחריו.

ביעור חמץ ביום שישי

אף על פי שביום שישי שהוא יום י"ג בניסן מותר לאכול חמץ כל היום, מכל מקום טוב לבער החמץ בערב שבת בשעה חמישית, כמו בערבי פסחים של שאר שנים, כדי שלא יבואו לטעות בשנה הבאה לבער החמץ אחר חצות היום. וישאיר מן החמץ מזון לשתית סעודות של שבת בלבד, לליל שבת, וליום שבת שחרית.

ואין צריך לבטל החמץ שנית בשעת הביעור שביום השישי, אלא יבטלנו ביום שבת בבוקר לפני זמן איסורו. (סוף זמן אכילת חמץ: 10:14).

אין לבשל לשבת זו תבשילי חמץ הנדבקים בכלים כגון דייסא של קמח וכיוצא בזה, כדי שלא יצטרכו להדיח הכלים בשבת לאחר הסעודה, שהרי

תענית בכורים

ערב פסח שחל להיות בשבת, יש פוסקים שמצריכים את הבכורים להקדים התענית ליום חמישי. ויש חולקים ואומרים שהואיל ונדחה התענית ממקומו, שאי אפשר להתענות בשבת, ידחה לגמרי, ואין צורך להתענות כלל.

ואף על פי שמרן השולחן ערוך פסק כדעה אחרונה להקל, מכל מקום אם אפשר לבכורות להשתתף בסיום מסכת או בשאר סעודות מצוה, כגון ברית מילה, ופדיון הבן, וסעודת חתן וכלה, טוב לעשות כן.

ואב שרגיל להתענות בכל שנה בערב פסח בשביל בנו הבכור עד שיגדל, פטור לגמרי בשנה זו מהתענית.

וכן נקבות בכורות, אפילו במקומות

לצאת בו ידי חובה, יכול לצאת בו ידי חובה.

תפילת יום שבת הגדול, ערב הפסח

ביום שבת ישכימו קום להתפלל שחרית עם "הנץ החמה". ולא יאריכו בתפילה בניגונים ובפיוטים. וכן ישתדלו לא להעלות עולים נוספים לספר תורה, אלא שבעה עולים לחובת היום בלבד, כדי להספיק לסיים סעודת שחרית לפני זמן איסורו של החמץ.

וההפטרה של שבת הגדול, ברוב הקהילות: "וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים" (מלאכי א), שמסיימת בפסוק: "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא". והוא על פי מאמר חז"ל (ראש השנה יא): "בניסן נגאלו ובניסן עתידים להיגאל". זולת במקום שהמנהג ברור להפטיר בהפטרת השבוע, שאז לא ישנו ממנהגם.

הדחה זו אינה לצורך השבת, ואסור להדיח כלים בשבת שלא לצורך השבת. (עיין שבת קיח. ובשולחן ערוך סימן שכג סעיף י).

עשיית מלאכה ביום שישי

מותר לעשות מלאכה ביום שישי, כמו בשאר ערבי שבתות של כל ימות השנה ואפילו מלאכה מקצועית. ובלבד שישתדל להכין צרכי הפסח כראוי.

עלי החסה שיוצאים בהם ידי חובת מצות אכילת מרור בליל פסח, (כמבואר בפסחים לט. מצוה בחזרת, מאי חזרת, חסא, דחס רחמנא ופרקינן) - יש לבדוקם היטב בערב שבת מן התולעים שמצויים בהם. ויניחו אותם במקרר או במטלית לחה עד ליל הסדר, כדי שלא יכמושו.

אבל לא ישרם במים מערב שבת, שאז יהיו כבושים, ואין יוצאים ידי חובה במרור שנכבש במים מעת לעת. ומיהו בדיעבד שנשרה המרור (החסה) במים מעת לעת או יותר, ואין לו מרור אחר

לאחר הסעודה יבטל החמץ ויאמר: "כל חמירא דאיכא ברשותי, דחזיתיה ודלא דביערתיה, דביערתיה ודלא ביערתיה, ליבטיל ולהוי כעפרא דארעא". (כל חמץ ושאר שיש ברשותי בין שראיתיו בין שלא ראיתיו, בין שביערתי בין שלא ביערתי, יתבטל ויהיה כעפר הארץ).

אכילת מצה בערב פסח

אסרו חז"ל לאכול מצה בערב פסח, כדי שיהיה היכר לאכילתה בליל פסח, שהיא לשם מצוה. אולם אין איסור אכילת מצה בערב פסח נוהג אלא מהבוקר של יום ארבעה עשר, אבל בליל י"ד בניסן מותר לאכול מצה.

וכן מותר לאכול בערב פסח מצה עשירה שנעשית בקמח כשר עם יין וסוכר, שהואיל ואין יוצאים בה ידי חובת אכילת מצה בליל פסח, שהרי נאמר לחם עוני, לפיכך מותר לאכול ממנה ביום ארבעה עשר.

מותר לאכול מצה מבושלת בערב פסח, שהואיל ואין יוצאים ידי חובת אכילת מצה בליל פסח במצה

סעודת שחרית של שבת הגדול

יזהר מאד בסעודתו, שלא יתפזרו פירורי הלחם לכל עבר, ומיד לאחר הסעודה יצניע כל כלי החמץ במקום מיוחד, וינער המפה מפירורי החמץ שעליה אל תוך פח האשפה, ויצניענה עם כלי החמץ. ואם נשאר פרוסת שלמות מהלחם, יפוררם עד שלא ישאר בכל אחת מהן אלא פחות מכזית, ואחר כך יזרקם לפח האשפה. [טוב לבטל את אותם פירורים על ידי נתינת חומר פוגם, כגון אקונומיקה וכדומה].

מותר לכבד רצפת הבית במטאטא לנקותה שלא ישאר אפילו משהו של חמץ.

וירחץ ידיו היטב, וכן ישטוף פיו במים היטב שלא ישאר בפיו פירורי חמץ ואפילו משהו.

וטוב לנקות החמץ שבין שיניו בקיסם או בסיכה, ובזהירות כדי שלא יחבל ויוציא דם. ושיניים תותבות יש לנקותם היטב ולשוטפם ולהדיחם במים חמים של כלי שני, ודיו, ואינם צריכים הגעלה כלל.

אנה ואנה), וכן שלא יצטרך להניח את כלי החמץ שנשארו מסעודות השבת, שאין אפשרות לנקותם בשבת להדיחם כראוי שאין שבת מכין לחול, וישארו בבית כאבן שאין לה הופכים, עד מוצאי יום טוב של פסח -

לפיכך טוב ונכון לנהוג לבער החמץ מכל וכל בערב שבת, לבלתי השאיר לו שריד כלל ועיקר, להצניע במקום מיוחד כל כלי החמץ לאחר הדחתם ושטיפתם בערב שבת כראוי, ולהשתמש בשבת אך ורק בכלים הכשרים והמיוחדים לפסח, ובתבשילים ומאכלים הכשרים לפסח, ויקיים מצות סעודות שבת, במצה מבושלת בתוך מרק של בשר או של עוף, באופן שכזה:

שלאחר שנתבשל התבשיל יורידנו מעל האש, ובעוד התבשיל שבסיר חם שהיד סולדת בו, יתן בזה אחר זה בתוך התבשיל כמה רקיקי מצות כדי צרכו, באופן שהמצה ספגה היטב טעם התבשיל, ואז יוכל לקיים בה מצות שלוש סעודות. וטוב שלא

שנתבשלה, מפני שאין בה טעם מצה, (כמבואר בפסחים מא. ובברכות לח: ובטור ושולחן ערוך סימן תסא סעיף ד), לפיכך אין איסור באכילתה בערב פסח, וכדין מצה עשירה. ויש חולקים וסוברים שהואיל וחל עליה איסור בעודה מצה אפויה, אף על פי שנתבשלה, לא פקע מעליה איסור אכילה בערב פסח. והעיקר כדעה ראשונה להתיר. ואף לדברי החולקים, כל שנתבשלה לפני ערב הפסח, (כגון בנידון שלנו שחל ערב פסח בשבת, ובישל המצה מערב שבת), אין איסור כלל באכילתה בערב פסח. והוא הדין למצה מטוגנת שמותרת באכילה בערב הפסח.

עצה טובה בענין סעודת ליל שבת ויזמו

לאור האמור ישנה עצה טובה לכל מי שירצה בכך, כדי שלא יצטרך להשאיר חמץ בביתו בשבת, ויבוא לידי חשש מכשול ותקלה מפירורי חמץ הנשארים מהסעודה, (ובפרט כשנמצאים ילדים קטנים בבית וקיים חשש שיפזרו את החמץ

שמים ושלושים אחר הצהרים). כדי שיוכל לאכול את המצה בלילה לתיאבון. לפיכך יש להתפלל בשבת זו מנחה גדולה, ואפשר להתחיל תפילת עמידה בשעה 13:16 (כל אחד לפי אופק מקומו).

ואם נתאחר לעשות סעודה שלישית, יוכל לעשותה אפילו לאחר מכן, ובלבד שיאכל מהפת עד שיעור כביצה (בלי קליפתה, כחמישים גרם).

ואם רוצה לקיים מצות סעודה שלישית במצה עשירה יברך עליה בורא מיני מזונות ועל המחיה, ולא יברך עליה ברכת המזון, שספק ברכות להקל.

מנוחה בשבת לצורך ליל הסדר

מותר לנוח בשבת זו על מנת שיהיה לו כוח להאריך בסיפור יציאת מצרים בליל הסדר עד שעות הלילה המאוחרות, ובלבד שלא יאמר בפיו שישן לצורך הלילה.

יוציא את ריקי המצות מתוך הסיר אלא עד שיצטנן התבשיל, ויוכל להוציא המצה בשלמותה, שלא תתפורר בתוך המרק, שיהיה אפשר לבצוע אותה בשבת ולברך עליה המוציא וברכת המזון, כיון שנשארה עליה צורת פת, ובאופן שיש בה כזית.

וכן הוא הדין שיוכל לטגנה בשמן, ויהיה אפשר לקיים בה סעודות שבת.

ואם ירצה יוכל בליל שבת לסעוד אף על מצה רגילה, הואיל ובליל י"ד אין איסור כלל באכילת מצה, וכאמור לעיל, וביום שבת יקיים סעודת שחרית וכן סעודה שלישית במצה מבושלת או מטוגנת. [וכשעושה כן יש לו לבטל החמץ בשעת ביעורו בערב שבת. וראה במטה יהודה סימן תמד סעיף ב].

סעודה שלישית

נכון לעשות סעודה שלישית במצה מבושלת. ויש להקדים סעודה זו לפני סוף שעה תשיעית מהיום, (בערך בשעה

מוצאי שבת, דהיינו כשלוש עשרה דקות וחצי (זמניות) אחר שקיעת החמה, שאין שבת מכין ליום טוב.

ואם יש צורך גדול להכין השולחן וכליו קודם צאת הכוכבים, כגון שהמקום רחב ידיים ובני הבית מרובים, יכולים להקל בבין השמשות דמוצאי שבת.

הזכרת "ותודיענו" בתפילה

במוצאי שבת שהוא ליל יום טוב אומרים "ותודיענו" בתפילה. ואם שכח ונזכר אחר כך באמצע הברכה, חוזר ואומר "ותודיענו", ואם חתם "ברוך אתה ה'", (אפילו נזכר לפני "מקדש ישראל והזמנים"), אינו חוזר, כיון שיכול להבדיל אחר כך על הכוס.

ונשים ששכחו ולא אמרו "ותודיענו" בתפילה, כשיבואו להדליק הנרות יאמרו תחילה: "ברוך המבדיל בין קודש לקודש" בלי שם ומלכות.

טלטול מצה שמורה בשבת

אין לטלטל מצה בשבת משום מוקצה, הואיל והיא אסורה באכילה מדברי סופרים בערב הפסח עד הלילה. ואם נותן עליה חזרת, מטלטל אותה אגב החזרת.

במה דברים אמורים במצה השמורה המיוחדת לסדר ליל פסח לצאת בה ידי חובה, שאדם מקפיד שלא לתת ממנה לתינוקות לפני הפסח, אבל מצה רגילה שמותרת באכילה בערב פסח לילדים קטנים שאינם מבינים בסיפור יציאת מצרים מותרת בטלטול. וכן מותר לקחת אותה ללחם משנה.

סידור השולחן והכלים לצורך ליל השבת

אין לסדר את השולחן והכלים בשבת ערב הפסח לצורך ליל הסדר, אלא אחר שיעבור זמן בין השמשות של

הדלקת נרות יום טוב

אכילת שני תבשילין בליל הסדר

אף כשחל ערב פסח בשבת, שאין קורבן חגיגה דוחה שבת, נכון לעשות בליל הסדר שני תבשילין, והזרוע מותר לצלותו בליל יום טוב של פסח אף במקומות אלו שנהגו שלא לאכול צלי בלילי פסחים, הואיל ומותר לאוכלו למחרת היום.

קידוש ליל הסדר

בקידוש של ליל הסדר אומר: "קנה"ז": יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן. כלומר: בורא פרי הגפן, מקדש ישראל והזמנים, בורא מאורי האש, המבדיל בין קודש לקודש, ושהחיינו.

בברכת ההבדלה אומרים "ואת יום השביעי משישת ימי המעשה קדשת, והבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך". וצריך להפסיק בין תיבת "קדשת" לתיבת "והבדלת", משום שהאחרונה שייכת להלן, והוא הדין בנוסח "ותודיענו" שאומרים בתפילה.

צריך לברך לפני הדלקת הנרות: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וציונו להדליק נר של יום טוב". יש להדליק את הנרות על ידי העברת האש מנר מוכן שהדליקוהו קודם השבת.

ולכתחילה אין לנשים לברך "שהחיינו" בעת ההדלקה. ואם קדמו הנשים ובירכו "שהחיינו" על הדלקת הנרות, לא יחזרו לברך בעצמן "שהחיינו" על כוס הקידוש, שהרי זמן אומרו אפילו בשוק. ומכל מקום רשאות לענות "אמן" אחר ברכת שהחיינו ששומעות בקידוש בליל פסח מפי בעליהן. הואיל וברכת "שהחיינו" בליל פסח באה גם על מצות מצה ומרור וסיפור יציאת מצרים. אולם יותר נכון להודיע לנשים כי מוטב שלא לברך זמן בעת הדלקת הנרות של יום טוב, וכנ"ל.

הנוהגים להוציא את השבת בזמן רבינו תם, גם בשבת זו לא ידליקו נרות יום טוב (מנר לנר) אלא עד לאחר צאת השבת לדעת רבינו תם.

לצאת ידי חובה, כדי שלא יהנו מן האור קודם שיברכו עליו. ואם לא עשו כן, יברכו ברכת מאורי האש בסוף ברכת "אשר גאלנו" ואחר כך ברכת ההבדלה, ואם נזכר באמצע הסעודה יבדיל מיד. ואם נזכר כשסיים כל סעודתו או בסיום ברכת המזון, יברך ברכת המזון והבדלה על כוס שלישי. ואם נזכר באמצע ההלל, יאמר ההבדלה וההלל על כוס אחד (כוס רביעי). ואם נזכר אחר כוס רביעי, יחזור וימזוג כוס אחר ויבדיל עליו, (ויברך "בורא מאורי האש"). שכל הלילה של מוצאי שבת זימניה הוא, ויברך "בורא פרי הגפן", שהרי הסיח דעתו מלשתות אחר כוס רביעי. (שו"ת חזון עובדיה סימן טז).

מי שטעה בהבדלה, ובחתימת הברכה במקום המבדיל בין קודש לקודש חתם המבדיל בין קודש לחול, אינו צריך לחזור ולברך.

שכח להבדיל

אם שכח להבדיל, אם נזכר קודם הכרפס יבדיל מיד על כוס אחר, כדי שיוכל לאוכלו, שאסור לטעום קודם הבדלה, ואם נזכר אחר כך, קודם שהתחיל בהגדה, יבדיל מיד.

אבל אם התחיל בהגדה אין לו להפסיק ולהבדיל, אלא יבדיל על כוס שני אחר ברכת "אשר גאלנו", ומיהו ברכת "בורא מאורי האש" יברך גדול הבית באמצע ההגדה, ויכוונו השומעים

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות

ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לזרע בר קיימא: אפרת בת שמהה סוליקה

לרפואת: רמי בן חיה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ורחם הי"ו, ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו, אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו, התינוקת נטע בת ג'וזנה הי"ו

ולעילוי נשמת: ר' דוד בן איזה ז"ל, מרים בת זהרה ז"ל, מוזל בת מרים ז"ל, אליעזר בן רגינה ז"ל, ר' יהודה בן עישה ז"ל, לאה בת פנינה ז"ל, מרדכי צבי בן רגינה ז"ל, ר' יגאל בן מלכה ז"ל, יעקב בן ברטה ז"ל, יהונתן בן מרים ז"ל, יוסף בן ציונה ז"ל, ת.נ.צ.ב.ה.